

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Банківська справа"
денної форми навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри банківської справи.
Протокол № 6 від 18.11.2014 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: Колодізєв О. М.
Азізова К. М.

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Операції банків з цінними паперами" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Банківська справа" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. О. М. Колодізєв, К. М. Азізова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 52 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (самостійну роботу, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Банківська справа".

Вступ

Фондовий ринок займає важливе місце серед інших ринків і відіграє величезну роль в забезпеченні ефективного й збалансованого функціонування механізму ринкового господарства. Важливу роль у розбудові фондового ринку відіграють банківські установи, які є його провідними інституційними учасниками. Діяльність банків на фондовому ринку багатогранна. Вони виступають у ролі емітентів, інвесторів, фінансових посередників та інфраструктурних учасників ринку, займаються непрофесійною і професійною діяльністю з цінними паперами, зокрема, депозитарною діяльністю, розрахунково-кліринговою діяльністю, діяльністю з управління цінними паперами та активами, діяльністю з ведення реєстру власників іменних цінних паперів, а також діяльністю стосовно торгівлі цінними паперами.

Робоча програма навчальної дисципліни "Операції банків з цінними паперами" допоможе студентам зрозуміти специфіку діяльності банків на фондовому ринку, особливості здійснення емісійних та інвестиційних операцій банків, розуміти відмінності портфельів цінних паперів, пізнати сутність обліку та аналізу цінних паперів у портфелях банку, зміст ризиків інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів, зрозуміти зміст організації лістингу цінних паперів в світі та в Україні, а також знати функції банків як андерайтерів, дилерів та брокерів. Особливу увагу приділено методичним засадам здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами, а також питанням організації торгівлі цінними паперами.

До вивчення даної навчальної дисципліни студент приступає в разі набуття певних знань, навичок та вмінь з інших галузей науки й виробничої практики. Перш за все, це стосується дисциплін загальноекономічного циклу. Крім того, потрібні знання зі спеціальних навчальних дисциплін: "Гроші і кредит" та "Банківська система".

Навчальна дисципліна "Операції банків з цінними паперами" віднесено до вибіркових дисциплін та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" за спеціалізацією "Банківська справа" денної форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	За вибором
Модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" Спеціалізація "Банківська справа"	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		3-й
Загальна кількість годин – 144		Семестр
		6-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5; самостійної роботи студента – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	28 год
		Практичні, семінарські
		42 год
		Самостійна робота
		74 год
	Вид контролю	
		Залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 95 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань, прикладних вмінь і навичок щодо операцій банків з цінними паперами, вміння та набуття практичних навичок роботи на фондовому ринку, а саме у сфері емісійних, інвестиційних, посередницьких операцій банків.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- розкриття економічного змісту операцій банків з цінними паперами;
- формування у студентів вміння визначати економічний вплив операцій банків з цінними паперами на зміни у фінансовій звітності;
- вивчення змісту фінансових інструментів фондового ринку;
- вивчення сутності та змісту емісійних операцій банків;
- розгляд інвестиційних операцій банків з цінними паперами;
- вивчення видів ризиків інвестиційної діяльності банків та визначення методів управління ними;
- вивчення змісту та особливостей видів посередницьких операцій банків з цінними паперами;
- розгляд змісту, мети та завдань діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів;
- вивчення функцій реєстроутримувача;
- визначення змісту, особливостей, структури та сфери діяльності Національної депозитарної системи;
- вивчення змісту та видів депозитарної діяльності;
- визначення вимог Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку до системи реєстру та документів системи реєстру власників іменних цінних паперів;
- вивчення порядку надання реєстроутримувачем звітності щодо здійснення діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів;

"Операції банків з цінними паперами" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій здійснення операцій з цінними паперами на фондовому ринку.

Об'єктом навчальної дисципліни є банківські операції з цінними паперами.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення загальних, економічних, організаційних, правових відносин, що виникають у процесі здійснення банками операцій з цінними паперами.

До вивчення даної дисципліни студент приступає в разі набуття певних знань, навичок та вмінь з інших галузей науки й виробничої практики. Перш за все, це стосується дисциплін загальноекономічного циклу. Крім того, потрібні знання зі спеціальних дисциплін: "Гроші і кредит" та "Банківська система". У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечать успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як "Фінансовий облік у банках", "Фінансовий менеджмент у банку", "Кредитний менеджмент", "Бюджетування у банках", "Міжнародні розрахунки і валютні операції", а також виконання курсових і дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- особливості фондового ринку;
- характеристики видів операцій банків з цінними паперами;
- правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами;
- процедури емісії та розміщення цінних паперів;
- систему показників фінансово-економічної оцінки діяльності ринку цінних паперів;
- сутність портфелів цінних паперів банку;
- види ризиків інвестиційної діяльності банків з цінними паперами та методи управління ними;
- зміст посередницьких операцій банків з цінними паперами;
- зміст реєстраторської діяльності;
- основний зміст депозитарної діяльності;
- порядок ведення системи реєстру та внесення до неї змін;

вміти:

- формулювати призначення та обґрунтовано доводити доцільність здійснення банками операцій з цінними паперами;
- організувати та здійснювати внутрішній контроль за обігом цінних паперів та грошовими потоками торговця цінними паперами;
- здійснювати торгові операції з пайовими, борговими, іпотечними та іншими цінними паперами;

визначати вартість акцій, облігацій та інших похідних цінних паперів;

використовувати фундаментальний та технічний аналіз цінних паперів;

використовувати статистичні методи технічного аналізу для отримання короткострокового та довгострокового прогнозу вартості цінного паперу;

укладати договори на ведення реєстрів власників іменних цінних паперів;

здійснювати операції на особових рахунках (переміщення, застава, корпоративні операції та викуп емітентом власних цінних паперів);

складати звіти щодо здійснення діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів;

підготовлювати та передавати реєстр іншому реєстроутримувачу;

використовувати програмні продукти при здійсненні діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ОБзЦП* 1	Здатність визначати специфіку здійснення діяльності на фондовому ринку	Знати особливості діяльності банків на фондовому ринку
		Знати характеристики видів ринку цінних паперів
		Розуміти правила (умови) здійснення діяльності банків з цінними паперами

1	2	3
ОБзЦП 2	Здатність визначати специфіку фінансових інструментів фондового ринку	Знати характеристики емісійних цінних паперів банку
		Знати характеристики неемісійних цінних паперів банку
ОБзЦП 3	Визначати та характеризувати теоретичні та методичні засади організації емісійних операцій банків	Знати вимоги до лістингу цінних паперів та особливості цієї процедури
		Розуміти процедури емісії та розміщення цінних паперів
		Знати систему показників фінансово-економічної оцінки емісійної діяльності банків
ОБзЦП 4	Визначати та характеризувати теоретичні та методичні засади організації інвестиційних операцій банків	Знати характеристики інвестиційних операцій банків з цінними паперами
		Розуміти відмінності портфелів цінних паперів
		Знати принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелі банку
ОБзЦП 5	Здатність визначати типові ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів	Розуміти зміст ризиків інвестиційної діяльності банків
		Знати методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів
ОБзЦП 6	Визначати та характеризувати теоретичні та методичні засади посередницьких операцій банків	Розуміти зміст посередницьких операцій банків
		Знати функції банків як андерайтерів, дилерів, брокерів
ОБзЦП 7	Здатність характеризувати роль та значення Національної депозитарної системи в Україні	Розуміти основний сутність та зміст Національної депозитарної системи
		Знати рівні прямих учасників Національної депозитарної системи в Україні
		Розуміти основний зміст депозитарної діяльності
ОБзЦП 8	Здатність визначати особливості здійснення діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів	Знати функції реєстроутримувача
		Знати обов'язки реєстроутримувача, емітента та зареєстрованих осіб

* Операції банків з цінними паперами

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Організаційні засади здійснення банками операцій з цінними паперами

Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст

1.1. Характеристика фондового ринку

Нормативно-законодавча база ринку цінних паперів. Сутність цінних паперів. Сутність фондового ринку. Функції фондового ринку. Система допуску цінних паперів до біржових торгів. Суть реєстру власників іменних цінних паперів. Регулювання ринку цінних паперів.

1.2. Види ринку цінних паперів

Структура ринку цінних паперів. Первинний та вторинний ринки цінних паперів. Національний та міжнародний ринки цінних паперів. Державний та корпоративний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий ринки цінних паперів.

1.3. Учасники фондового ринку

Характеристика емітентів цінних паперів. Інвестори в цінні папери. Саморегульвні організації професійних учасників фондового ринку. Об'єднання професійних учасників фондового ринку.

1.4. Участь банків на ринку цінних паперів

Банк як основний учасник фондового ринку. Банк як інфраструктурний учасник фондового ринку.

Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку

2.1. Класифікація цінних паперів банків

Цінні папери за порядком їх розміщення. Цінні папери за формою існування. Цінні папери за формою випуску. Цінні папери за економічною ознакою.

2.2. Емісійні цінні папери банків

Характеристика, види та оцінка акцій. Визначення та види облігацій. Сутність іпотечних, інвестиційних сертифікатів та сертифікатів фондів операцій з нерухомістю. Зміст казначейських зобов'язань.

2.3. Неемісійні цінні папери банків

Сутність ощадних (депозитних) сертифікатів. Поняття та види векселів. Характеристика заставних та приватизаційних цінних паперів. Особливості похідних цінних паперів. Товаророзпорядчі цінні папери.

Тема 3. Емісійні операції банків

3.1. Поняття емісії цінних паперів та емісійної діяльності банків

Емісія цінних паперів. Мета емісійних операцій банків. Етапи емісії цінних паперів. Розміщення цінних паперів. Процес первинного розміщення цінних паперів.

3.2. Розміщення акцій та їх обіг

Реєстрація випуску та проспекту емісії цінних паперів. Приватне розміщення цінних паперів. Вимоги до публічного розміщення цінних паперів. Цілі банків при випуску акцій. Особливості оцінки акцій. Рішення про випуск акцій. Основні економічні показники біржової торгівлі акціями.

3.3. Операції банків з облігаціями власної емісії

Особливості емісії банківських облігацій. Умови випуску облігацій. Рішення про випуск облігацій. Процес розміщення облігацій. Емісія векселів. Випуск і розміщення сертифікатів. Показники характеристики якостей облігації. Розрахункова вартість інвестиційного сертифіката. Вартість опціону. Розрахункова вартість варанта.

Змістовий модуль 2.

Методичні засади здійснення банками операцій з цінними паперами

Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами

4.1. Характеристика інвестиційних операцій банків з цінними паперами

Сутність та зміст інвестиційних операцій банків. Цілі інвестицій в цінні папери. Етапи процесу інвестування в цінні папери. Види інвестицій. Інвестиційний аналіз.

4.2. Економічна характеристика портфелів цінних паперів

Види портфелів цінних паперів. Класифікація цінних паперів у портфелях банків. Торговий портфель цінних паперів. Портфель цінних паперів на продаж. Портфель цінних паперів до погашення. Портфель інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

4.3. Принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелі банку

Правила відображення за справедливою вартістю цінних паперів. Витрати на операції з придбання боргових цінних паперів. Метод ефективної ставки відсотка. Особливості обліку цінних паперів у різних портфелях банку.

Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними

5.1. Види ризиків інвестиційної діяльності банків з цінними паперами

Сутність та зміст інвестиційного ризику. Поняття кредитного ризику на ринку цінних паперів. Особливості ринкового ризику. Визначення процентного ризику.

5.2. Методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів

Класифікація методів управління ризиками інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів. Сутність та зміст диверсифікації. Встановлення обмежень на інвестиційні операції банків. Хеджування ризиків. Формування резервів під операції банків з цінними паперами. Порядок визначення ризику цінних паперів.

Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами

6.1. Класифікація посередницьких операцій банків з цінними паперами

Сутність посередницьких операцій банків з цінними паперами. Види та зміст посередницької діяльності банків на фондовому ринку.

6.2. Андерайтингова діяльність банків

Особливості правового регулювання андерайтингу. Договір андерайтингу цінних паперів. Сутність та зміст андерайтингу.

6.3. Дилерська діяльність банків

Зміст дилерської діяльності банків. Виконання банками функцій дилера на фондовому ринку. Вимоги до кандидатів у дилери.

6.4. Брокерська діяльність банків

Брокерські послуги банків на первісному ринку цінних паперів. Види замовлень за угодами з цінними паперами.

6.5. Консультаційна діяльність банків з цінними паперами

Діяльність з управління цінними паперами. Зміст консультаційної діяльності банків з цінними паперами. Договір про управління цінними паперами.

Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку

7.1. Діяльність банку з ведення реєстру власників іменних цінних паперів

Суть реєстру власників іменних цінних паперів. Основні моделі ведення реєстрів. Необхідність у послугах реєстратора. Реєстратор. Реєстроутримувач. Підстава для здійснення реєстраторської діяльності. Функції реєстроутримувача в рамках здійснення реєстраторської діяльності. Інформаційно-реєстраторські функції реєстроутримувача. Обов'язки реєстроутримувача, емітента та зареєстрованих осіб.

7.2. Депозитарна діяльність зберігача цінних паперів

Основний зміст Національної депозитарної системи України, її завдання, функції та основні учасники. Верхній рівень прямих учасників Національної депозитарної системи України. Нижній рівень прямих учасників Національної депозитарної системи України. Права та обов'язки зберігачів цінних паперів. Особливості функціонування зберігача – банку. Вимоги до банків щодо здійснення діяльності зі зберігання цінних паперів. Вимоги до торгівців цінними паперами щодо здійснення діяльності зі зберігання цінних паперів.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	лекційні	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота (підготовка до занять)
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
Організаційні засади здійснення банками операцій з цінними паперами				
<i>Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст</i>	18	4	6	8
<i>Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку</i>	30	6	8	16
<i>Тема 3. Емісійні операції банків</i>	12	2	4	6
Разом за змістовим модулем 1	60	12	18	30
Змістовий модуль 2.				
Методичні засади здійснення банками операцій з цінними паперами				
<i>Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами</i>	30	6	8	16
<i>Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними</i>	12	2	4	6
<i>Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами</i>	21	4	6	11
<i>Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку</i>	21	4	6	11
Разом за змістовим модулем 2	84	16	24	44
Усього годин	144	28	42	74

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння

формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Організаційні засади здійснення банками операцій з цінними паперами			
Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Характеристика фондового ринку та види ринків цінних паперів":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація організованих ринків. 2. Види діяльності, що здійснюють торговці цінними паперами. 3. Ліцензійні умови для початку здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами. 4. Лістинг цінних паперів. 5. Особливості лістингу на зарубіжних фондових біржах 	2	<p style="text-align: center;">Основна література: [1; 4]. Додаткова: [9; 11; 23; 26]</p>
	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Учасники фондового ринку"</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інвестори в цінні папери. 2. Саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку. 3. Об'єднання професійних учасників фондового ринку. 4. Етапи розвитку біржової торгівлі в Україні. 5. Державний контроль за діяльністю з торгівлі цінними паперами та напрямки подальшого розвитку біржової торгівлі в Україні 	2	<p style="text-align: center;">Основна література: [1; 4]. Додаткова: [9; 11; 23; 26]</p>

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку	<p><i>Тема семінарського заняття "Класифікація цінних паперів банків":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та зміст акцій. 2. Особливості облігацій підприємств, місцевих позик та державних облігацій України. 3. Іпотечні облігації. 4. Відмінності іпотечних, інвестиційних сертифікатів та сертифікатів фондів операцій з нерухомістю. 5. Сутність казначейських операцій України 	4	<p>Основна література: [3; 4]. Додаткова: [8; 9; 12; 15; 26]</p>
	<p><i>Тема семінарського заняття "Неемісійні цінні папери банків":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність векселів. 2. Приватизаційні цінні папери. 3. Похідні цінні папери. 4. Товаророзпорядчі цінні папери. 5. Ощадні (депозитні) сертифікати 	2	<p>Основна література: [3; 4]. Додаткова: [8; 9; 12; 15; 26]</p>
Тема 3. Емісійні операції банків	<p><i>Тема семінарського заняття "Поняття емісії цінних паперів та емісійної діяльності банків":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Капітал банку – сутність, формування, збільшення. 2. Публічне розміщення акцій банку. 3. Приватне розміщення акцій банку. 4. Дроблення та консолідація акцій банку. 5. Реорганізація банку 	2	<p>Основна література: [3; 4]. Додаткова: [6; 12; 15–17; 26]</p>
Змістовий модуль 2. Методичні засади здійснення банками операцій з цінними паперами			
Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами	<p><i>Тема семінарського заняття "Характеристика інвестиційних операцій банків з цінними паперами":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи процесу інвестування в цінні папери. 2. Прямі інвестиції. 3. Портфельні інвестиції. 4. Напрямки інвестиційного аналізу 	2	<p>Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6; 7; 8; 10; 16; 26]</p>

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
<p><i>Тема 4.</i> Інвестиційні операції банків з цінними паперами</p>	<p>Тема семінарського заняття <i>"Економічна характеристика портфелів цінних паперів":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Торговий портфель цінних паперів банку. 2. Портфель цінних паперів на продаж. 3. Портфель цінних паперів до погашення. 4. Портфель інвестицій в асоційовані та дочірні компанії 	2	<p>Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6; 7; 8; 10; 16; 26]</p>
	<p>Тема семінарського заняття <i>"Принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелі банку":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка цінних паперів. 2. Особливості обліку цінних паперів банку у торговому портфелі. 3. Особливості обліку цінних паперів банку у портфелі на продаж. 4. Особливості обліку цінних паперів банку у портфелі до погашення. 5. Особливості обліку інвестицій в асоційовані та дочірні компанії 	2	<p>Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6; 7; 8; 10; 16; 26]</p>
<p><i>Тема 5.</i> Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними</p>	<p>Тема семінарського заняття <i>"Види ризиків інвестиційної діяльності банків з цінними паперами":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття кредитного ризику на ринку цінних паперів. 2. Особливості ринкового ризику. 3. Визначення процентного ризику. 4. Сутність та зміст диверсифікації. 5. Встановлення обмежень на інвестиційні операції банків. 6. Хеджування ризиків. 7. Формування резервів під операції банків з цінними паперами 	2	<p>Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6; 7; 8; 10; 16; 26]</p>
<p><i>Тема 6.</i> Посередницькі операції банків з цінними паперами</p>	<p>Тема семінарського заняття <i>"Класифікація посередницьких операцій банків з цінними паперами":</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Брокерські послуги банків на первісному ринку цінних паперів. 	2	<p>Основна література: [1; 3; 4]. Додаткова: [7; 8; 12; 23; 26]</p>

1	2	3	4
<p>Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами</p>	<p>2. Види замовлень за угодами з цінними паперами. 3. Діяльність з управління цінними паперами. 4. Зміст консультаційної діяльності банків з цінними паперами</p>		
	<p>Тема семінарського заняття <i>"Андерайтингова діяльність банків та дилерська діяльність банків":</i> 1. Особливості правового регулювання андерайтингу. Договір андерайтингу цінних паперів. 2. Сутність та зміст андерайтингу. 3. Зміст дилерської діяльності банків, виконання банками функцій дилера на фондовому ринку. 4. Вимоги до кандидатів у дилери</p>	2	<p>Основна література: [1; 3; 4]. Додаткова: [7; 8; 12; 23; 26]</p>
<p>Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку</p>	<p>Тема семінарського заняття <i>"Діяльність банку з ведення реєстру власників іменних цінних паперів":</i> 1. Діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів. 2. Моделі ведення реєстру власників. 3. Функції реєстроутримувача. 4. Права та обов'язки реєстроутримувача, емітента та зареєстрованих осіб. 5. Виникнення необхідності у послугах реєстратора. 6. Порядок подання та перелік документів, які надаються заявником при отриманні ліцензії на здійснення діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів. 7. Умови видачі ліцензій реєстратору, емітенту</p>	2	<p>Основна література: [2; 3; 5]. Додаткова: [13; 22; 23; 25]</p>
	<p>Тема семінарського заняття <i>"Депозитарна діяльність зберігача цінних паперів":</i> 1. Основний зміст депозитарної діяльності</p>	2	<p>Основна література: [2; 3; 5]. Додаткова: [13; 22; 23; 25]</p>

1	2	3	4
	2. Рівні Національної депозитарної системи України. 3. Функції та компетенції Національного депозитарію України		
Усього годин		28	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Організаційні засади здійснення банками операцій з цінними паперами	Заняття 1 "Участь банків на ринку цінних паперів"	2	Основна література: [1; 4]. Додаткова: [9; 11; 22; 23]
	Заняття 2 "Емісійні цінні папери банків"	2	Основна література: [3; 4]. Додаткова: [8; 9; 12; 15; 26]

1	2	3	4
<i>Змістовий модуль 1.</i> Організаційні засади здійснення банками операцій з цінними паперами	<i>Заняття 3</i> колоквиум за темами "Фінансові інструменти фондового ринку" та "Емісійні операції банків"	2	Основна література: [3; 4]. Додаткова: [6; 12; 15–17; 26]
<i>Змістовий модуль 2.</i> Методичні засади здійснення банками операцій з цінними паперами	<i>Заняття 4:</i> "Портфель інвестицій банків в асоційовані та дочірні компанії"	2	Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6–8; 10; 16; 26]
	<i>Заняття 5:</i> "Методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів"	2	Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6–8; 10; 16; 26]
	<i>Заняття 6:</i> "Брокерська діяльність банків та консультаційна діяльність банків з цінними паперами"	2	Основна література: [1; 3; 4]. Додаткова: [7; 8; 12; 23; 26]
	<i>Заняття 7:</i> колоквиум за темами "Посередницькі операції банків з цінними паперами" та "Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку"	2	Основна література: [2; 3; 5]. Додаткова: [13; 22; 23; 25]
Разом годин за змістовими модулями		14	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1.

Організаційні засади здійснення банками операцій з цінними паперами

Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку

Рівень 1. Які види цінних паперів, зазначені у Законі України "Про цінні папери та фондовий ринок", можуть існувати в документарній формі, а які виключно – в бездокументарній?

Рівень 2. Упродовж 2015 р. ПАТ "Клок-банк" здійснило наступні операції: 05.01.2015 р. ПАТ "Клок-банк" уклало угоду про купівлю 35 000 акцій АТ "Рампа" за ціною 120 грн за акцію до свого портфеля на продаж.

05.02.2015 р. банк сплатив куплені акції АТ "Рампа", отримав їх та визнав акції в портфелі на продаж за справедливою вартістю.

05.03.2015 р. банк переоцінив акції АТ "Рампа", оскільки їх справедлива вартість зросла до 130 грн за акцію.

05.04.2015 р. банк нарахував доходи за акціями у зв'язку з отриманням від емітента інформації про виплату дивідендів у сумі 12 грн за акцію.

15.04.2015 р. банк отримав дивіденди за акціями у повній сумі.

25.04.2015 р. банк уклав угоду про продаж всіх акцій АТ "Рампа" за ціною 131 грн за акцію.

30.04.2015 р. на кореспондентський рахунок банку поступили кошти в повному обсязі за продані акції АТ "Рампа".

Визначити суми здійснених операцій.

Рівень 3. 18 листопада 2014 р. банк уклав угоду про придбання 41 000 облігацій небанківської фінансової компанії "Компас" з дохідністю 20 % річних (номіналом 800 грн) за 38 800 000 грн. Ефективна ставка відсотка – 18 % річних. Облігації були придбані банком з наміром утримання їх до строку погашення. Дата випуску облігацій 15.11.2014 р., дата погашення – 18.11.2015 р. Проценти сплачуються на дату погашення облігацій.

01.01.2015 р. банк перерахував кошти і отримав облігації компанії "Капітал". В останній день кожного місяця банк нараховував проценти та здійснював амортизацію премії за облігаціями.

18.11.2015 р. емітент погасив облігації та сплатив нараховані відсотки.

Виконайте необхідні розрахунки та встановіть точні дати та суми сплати процентів та суми придбання та погашення облігацій.

Змістовий модуль 2.

Методичні засади здійснення банками операцій з цінними паперами

Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними

Рівень 1. Обґрунтуйте необхідність та доцільність ведення журналів системи реєстру.

Рівень 2. Банк планує виплачувати по 2,2 грн дивідендів на одну акцію в наступному році. Потрібна норма дохідності інвестицій – 17 %, дивіденди будуть зростати на 8 % на рік.

Визначте вартість звичайних акцій цього банку. Чи вважаєте Ви, що ці акції є вдалим інструментом для інвестування? Поясніть, яким чином враховується фактор ризику при оцінці вартості акцій.

Рівень 3. Після додаткової емісії іменних цінних паперів, підприємство має власників іменних цінних паперів у кількості 655. Дотримуючись вимог чинного законодавства, керівництво підприємства має намір звернутися до реєстратору – банківської установи, де вони обслуговуються. Однак, у зв'язку з тим, що підприємство обслуговується одразу в трьох банках, перед керівництвом постало питання: до якого ж банку звернутись для ведення реєстру власників іменних цінних перів? За якими критеріями керівництво підприємства обере реєстратора?

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 52 % (74 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 години). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до

виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання розрахункових завдань за вивченою темою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до заліку.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання операцій з цінними паперами, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
Організаційні засади здійснення банками операцій з цінними паперами				
<i>Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та до семінарських занять. Огляд теоретичного матеріалу з тем "Характеристика фондового ринку та види ринків цінних паперів", "Учасники фондового ринку". Підготовка до поточної контрольної роботи за темою 1	8	Презентація результатів	Основна література: [1; 4]. Додаткова: [8; 9; 12; 15; 26]

1	2	3	4	5
<i>Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та до семінарських занять, огляд теоретичного матеріалу з теми "Класифікація цінних паперів банку", "Неемісійні цінні папери банків"	16	Презентація результатів	Основна література: [3; 4]. Додаткова: [9; 11; 23; 26]
<i>Тема 3. Емісійні операції банків</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Поняття емісії цінних паперів та емісійної діяльності банків". Підготовка до колоквиуму	6	Презентація результатів	Основна література: [3; 4]. Додаткова: [6; 12; 15–17; 26]
Усього за змістовим модулем 1		30		
Змістовий модуль 2. Методичні засади здійснення банками операцій з цінними паперами				
<i>Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та до семінарських занять, огляд теоретичного матеріалу з теми "Економічна характеристика портфель цінних паперів", "Принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелі банку"	16	Презентація результатів	Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6; 7; 8; 10; 16; 26]
<i>Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів". Підготовка до поточної контрольної роботи за темами 4,5	6	Презентація результатів	Основна література: [4; 5]. Додаткова: [6; 7; 8; 10; 16; 26]

1	2	3	4	5
<i>Тема 6.</i> Посередницькі операції банків з цінними паперами	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та до семінарських занять, огляд теоретичного матеріалу з теми "Класифікація посередницьких операцій банків з цінними паперами", "Андерайтингова діяльність банків та дилерська діяльність банків"	11	Презентація результатів	Основна література: [1; 3; 4]. Додаткова: [7; 8; 12; 23; 26]
<i>Тема 7.</i> Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарських занять, огляд теоретичного матеріалу з теми "Діяльність банку з ведення реєстру власників іменних цінних паперів", "Депозитарна діяльність зберігача цінних паперів". Підготовка до колоквиуму	11	Презентація результатів	Основна література: [2; 3; 5]. Додаткова: [13; 22; 23; 25]
Усього за змістовим модулем 2		44		
Усього за модулем		74		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст

1. Охарактеризуйте поняття "ринок цінних паперів", його структуру.
2. Розкрийте сутність первинного та вторинного ринків цінних паперів.
3. Що розуміють під біржовим та позабіржовим ринком?
4. Охарактеризуйте національний та міжнародний ринки цінних паперів.
5. Перелічіть правила фондової біржі.
6. Розкрийте сутність лістингу.
7. Розкрийте сутність таких понять як біржовий список та реєстр організатора торгівлі.

8. Перелічіть функції фондового ринку.
9. Розкрийте сутність системи допуску цінних паперів до біржових торгів.
10. Розкрийте сутність реєстру власників іменних цінних паперів.
11. Перелічіть учасників фондового ринку.
12. Хто такі інвестори в цінні папери?
13. Що розуміють під саморегулюючою організацією професійних учасників фондового ринку?
14. Хто належить до професійних учасників фондового ринку?
15. Розкрийте сутність поняття "основні учасники фондового ринку".
16. Розкрийте сутність поняття "інфраструктурні учасники фондового ринку".

Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку

1. Що розуміють під цінними паперами в Україні?
2. Що розуміють під емісійними та неемісійними цінними паперами?
3. Визначте сутність та зміст акцій.
4. Що таке облігації?
5. Розкрийте сутність іпотечного сертифіката та інвестиційного сертифіката.
6. Що таке казначейські зобов'язання України?
7. Розкрийте сутність ощадних сертифікатів.
8. Охарактеризуйте вексель.
9. Розкрийте сутність приватизаційних цінних паперів.
10. Що відносять до похідних цінних паперів? Розкрийте сутність.
11. Що належить до товаророзпорядчих цінних паперів? Розкрийте сутність.
12. У чому різниця документарних та бездокументарних цінних паперів?
13. Як класифікуються цінні папери за формою випуску?
14. Як класифікуються цінні папери за економічною ознакою?
15. Розкрийте сутність боргових цінних паперів.

Тема 3. Емісійні операції банків

1. Розкрийте сутність емісійних операцій банків.
2. Яка мета здійснення емісійних операцій банку?

3. Що таке публічне розміщення акцій?
4. Розкрийте сутність приватного розміщення акцій.
5. Перелічіть цілі випуску акцій банками.
6. Розкрийте особливості та процедури формування статутного капіталу банку.
7. Хто приймає рішення про збільшення статутного капіталу банку?
8. Що таке дроблення акцій?
9. Розкрийте сутність поняття консолідація акцій.
10. Розкрийте сутність реорганізації банку.
11. Перелічіть вимоги до приватного розміщення акцій.
12. Перелічіть вимоги до публічного розміщення акцій.
13. Які способи прямого продажу акцій ви знаєте? Розкрийте сутність.
14. Які способи продажу акцій через андерайтерів ви знаєте? Розкрийте сутність.
15. Що таке емісійний дохід?

Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами

1. Що розуміють під інвестиційними операціями банків з цінними паперами?
2. Які цілі переслідують банки при здійсненні інвестицій у цінні папери?
3. Перелічіть етапи процесу інвестування в цінні папери.
4. Які види інвестицій ви знаєте?
5. Що таке прямі інвестиції?
6. Що таке портфельні інвестиції?
7. Для чого потрібен інвестиційний аналіз?
8. Що передбачає фундаментальний аналіз?
9. Розкрийте сутність технічного аналізу.
10. Перелічіть основні завдання технічного аналізу.
11. Які типи портфелів цінних паперів банку ви знаєте?
12. Що включає торговий портфель цінних паперів?
13. Що таке портфель цінних паперів на продаж?
14. Розкрийте сутність портфеля цінних паперів до погашення.
15. Розкрийте особливості портфеля інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними

1. Що таке інвестиційний ризик?
2. Які види ризику від інвестиційної діяльності банку ви знаєте?
3. Розкрийте поняття кредитний ризик.
4. Дайте визначення ринкового ризику.
5. Що таке процентний ризик?
6. Перелічіть основні методи управління ризиками від інвестиційної діяльності банку.
7. Що таке диверсифікація цінних паперів?
8. Розкрийте сутність хеджування.
9. Яким чином встановлюються обмеження на інвестиційні операції банків?
10. Яким чином формуються резерви під операції банків з цінними паперами?
11. Перелічіть послідовність дій під час розрахунку резерву за цінними паперами.
12. У якому випадку резерв не формується?
13. Який порядок визначення ризику цінних паперів?
14. Якими нормативно-правовими актами регламентується визначення резервів під операції з цінними паперами?
15. Що таке нестандартні цінні папери?

Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами

1. Розкрийте сутність посередницьких операцій банків з цінними паперами.
2. Які існують види посередницької діяльності банків на фондовому ринку?
3. Розкрийте сутність андеррайтингової діяльності банків.
4. Які особливості правового регулювання андеррайтингу?
5. Розкрийте сутність дилерської діяльності банків.
6. Перелічіть функції банку як дилера на фондовому ринку.
7. Які існують вимоги до кандидатів у дилери?
8. Розкрийте зміст брокерських послуг банків на первісному ринку цінних паперів.
9. Які види замовлень за угодами з цінними паперами існують?
10. Що поєднує консультативна діяльність банків з цінними паперами?

11. Що таке діяльність банків з управління цінними паперами?
12. Які особливості договору про управління цінними паперами?

Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку

1. Що розуміють під діяльністю з ведення реєстру власників іменних цінних паперів?
2. Охарактеризуйте моделі ведення реєстрів. Яка з цих моделей поширена на території України?
3. У чому полягає різниця між реєстратором та реєстроутримувачем?
4. Коли виникає необхідність у послугах реєстратора?
5. На який вид провадження професійної діяльності на фондовому ринку повинен отримати реєстратор для здійснення реєстраторської діяльності?
6. Чи обліковує видані, погашені та втрачені сертифікати іменних цінних паперів реєстратор у межах своєї компетенції?
7. Які дії реєстроутримувач не має права виконувати в межах своєї компетенції?
8. Чи зобов'язаний номінальний утримувач на вимогу власника забезпечити внесення записів до системи реєстру щодо передачі власнику раніше знерухомлених цінних паперів?
9. Охарактеризуйте учасників Національної депозитарної системи України.
10. Охарактеризуйте рівні, які складають прямі учасники НДСУ.
11. Надайте визначення Національного депозитарію країни та перелічіть його основні функції.
12. Які операції віднесено для виключної компетенції НДУ?
13. Які функції виконує депозитарій цінних паперів?
14. Перелічіть основні вимоги для зберігачів – торговців цінними паперами.
15. Охарактеризуйте зміст депозитарної діяльності.
16. Перелічіть основні види депозитарної діяльності.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі консультацій, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ділова гра (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм і методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст</i>	<i>Міні-лекція з питання "Державне регулювання діяльності банків з цінними паперами"; робота в малих групах при визначенні змісту діяльності банків з цінними паперами; ділова гра на тему "Розроблення внутрішніх положень діяльності банку щодо операцій з цінними паперами"</i>
<i>Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку</i>	<i>Проблемна лекція з питання "Вимоги до лістингу цінних паперів в Україні"; ділова гра на тему "Оцінка лістингу акцій банку"</i>
<i>Тема 3. Емісійні операції банків</i>	<i>Міні-лекція з питання "Розміщення та обіг акцій банку"; презентація результатів роботи в малих групах з питання "Емісія і розміщення цінних паперів"</i>
<i>Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами</i>	<i>Міні-лекція з питання "Принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелі банку"; презентація результатів роботи в малих групах з питання "Нормативно-правова база обліку цінних паперів банку"</i>

1	2
Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними	Міні-лекція з питання "Методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків"; семинар-дискусія з питання "Види ризиків інвестиційної діяльності банків"
Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами	Міні-лекція з питання "Посередницькі операції банків"; презентація результатів роботи в малих групах з питання "Андеррайтер. Дилер. Брокер"
Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку	Міні-лекція з питання "Особливості здійснення діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів"; робота в малих групах при визначенні змісту діяльності банків з ведення реєстру власників іменних цінних паперів; ділова гра на тему "Складання проспекту емісії акцій, облігацій"; мозкова атака щодо виявлення взаємозв'язку депозитарної діяльності та діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекції друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам.

При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином,

щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми. Система питань у ході лекції відіграє важливу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. На початку проведення міні-лекції за вказаними вище темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані в плані лекцій, але викладаються вони стисло.

Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує в студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Робота в малих групах використовується з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Використання цієї технології дає можливість структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистих якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди й переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити та здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг.

Ділові та рольові ігри (інсценізації) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації в ролі безпосередніх учасників подій.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 1.</i> Фондовий ринок: сутність та зміст	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Характеристика фондового ринку та види ринків цінних паперів"	Робота в малих групах, презентація
<i>Тема 2.</i> Фінансові інструменти фондового ринку	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Класифікація цінних паперів банків"	Ділова гра, презентація результатів роботи в малих групах
<i>Тема 3.</i> Емісійні операції банків	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Поняття емісії цінних паперів та емісійної діяльності банків"	Семінар-дискусія, робота в малих групах, ділова гра, мозкова атака
<i>Тема 4.</i> Інвестиційні операції банків з цінними паперами	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Характеристика інвестиційних операцій банків з цінними паперами"	Семінар-дискусія, презентація результатів роботи в малих групах
<i>Тема 5.</i> Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Види ризиків інвестиційної діяльності банків з цінним паперами"	Робота в малих групах, ділова гра
<i>Тема 6.</i> Посередницькі операції банків з цінними паперами	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Класифікація посередницьких операцій банків з цінними паперами"	Семінар-дискусія, мозкова атака, презентація результатів роботи в малих групах
<i>Тема 7.</i> Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Діяльність банку з ведення реєстру власників іменних цінних паперів"	Кейс-метод, презентація результатів роботи в малих групах, мозкова атака

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульний контроль проводиться у формі колоквиуму;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Підсумкова кількість балів за змістовий модуль може виставлятися як сума балів за всіма формами контролю плюс оцінка за колоквиум.

Поточний контроль передбачає наступні види:

1. *Усне опитування* – найбільш поширений метод контролю знань студентів. При усному контролі встановлюється безпосередній контакт між викладачем і студентом, у процесі якого викладач отримує широкі можливості для вивчення індивідуальних особливостей засвоєння студентами навчального матеріалу.

2. *Фронтальне опитування* проводиться у формі бесіди викладача з групою. За його допомогою викладач може перевірити виконання студентами домашнього завдання, з'ясувати готовність групи до вивчення нового матеріалу, визначити сформованість основних понять, засвоєння нового навчального матеріалу, який був тільки що розібраний на занятті.

3. *Індивідуальне опитування* передбачає ґрунтовні, розгорнуті відповіді студентів на питання, що відноситься до досліджуваного навчаль-

ного матеріалу. Питання індивідуального опитування стимулюють студентів логічно мислити, порівнювати, аналізувати, доводити, підбирати переконливі приклади, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити обґрунтовані висновки.

4. *Письмові контрольні роботи* – ефективний метод перевірки й оцінки знань, умінь і навичок студентів, а також їх творчих здібностей і дають можливість в найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами групи та визначити напрямки для індивідуальної роботи з кожним. Однорідність робіт, що виконуються студентами, дозволяє пред'являти до всіх однакові вимоги і об'єктивно оцінити результати навчання.

5. *Тестування* – це перевірка знань, що здійснюється у формі відповідей студентів на різні питання. Тестовий контроль дає можливість при незначних витратах аудиторного часу перевірити усіх студентів. Чим більше тестових завдань, тим надійніше оцінка знань. Тести є "закритими", тобто мають варіанти відповідей; питання є стислими і абсолютно ясними; оптимальна кількість відповідей не перевищує 4–6. Кожен варіант відповіді є стислим і абсолютно ясним.

6. *Колоквіум* – це форма перевірки і оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Становить проміжний міні-екзамен, що проводиться з ініціативи викладача. Має на меті оцінити поточний рівень знань студентів та вміння їх застосовувати у практичній діяльності. На колоквіум виносяться усі пройдені теми і студент, як на підсумковому іспиті, отримує єдину оцінку, яка йде в залік з дисципліни.

Підсумковий контроль з дисципліни "Операції з цінними паперами" проводиться у формі заліку, який полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських заняттях та самостійної роботи.

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум 100 балів), визначається як сума (проста) балів за результати успішності студента при поточному контролі, включаючи колоквіум або підсумкову комплексну контрольну роботу.

Бали, отримані за колоквіум або підсумкову комплексну контрольну роботу, додаються до балів за поточну успішність. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Сумарний результат у балах складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – незараховано" і заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих за колоквиум, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторно вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

**СТРУКТУРА КОЛОКВІУМУ
ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 1 (Тема 1, Тема 2, Тема 3)
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ
ПАПЕРАМИ"**

Завдання 1 (стереотипне) – 3 бали

Обґрунтуйте необхідність та доцільність взаємодії торговців цінними паперами із зберігачами та реєстроутримувачами.

Завдання 2 (стереотипне) – 3 бали

Чи існує необхідність у використанні міжнародних інформаційних систем при здійсненні діяльності з торгівлі цінними паперами в Україні? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3 (діагностичне) – 4 бали

Розрахуйте, що вигідніше: купити 100 облігацій номіналом 100 грн, строком обертання 1 рік та ставкою купона 20 % (виплата здійснюється 2 рази на рік) за ціною 112 % або покласти 10 тис. грн у банк на той же строк, відсоткова ставка за депозитом складає 19 %, нарахування відсотків здійснюється один раз на рік? Передбачається можливість реінвестування відсотків за облігаціями відносно банківської відсоткової ставки. Оподаткування не враховується. Вказати величину доходності більш вигідного інструменту.

Завдання 4 (діагностичне) – 5 балів

Банк планує виплачувати по 1,5 грн дивідендів на одну акцію в наступному році. Потрібна норма доходності інвестицій – 16 %, дивіденди будуть зростати на 7 % на рік.

Визначте вартість звичайних акцій цього банку.

Чи вважаєте Ви, що ці акції є вдалим інструментом для інвестування?

Поясніть, яким чином враховується фактор ризику при оцінці вартості акцій.

Завдання 5 (евристичне) – 5 балів

Як відомо, постійним супутником ринкової економіки є інфляція. За яких умов і чому інвестиції в акції можуть захистити заощадження від інфляції і навіть примножити ці заощадження? За яких умов і чому інвестиції в акції не можуть захистити заощадження від інфляції?

СТРУКТУРА КОЛОКВІУМУ

ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 2 (Тема 4, Тема 5, Тема 6, Тема 7) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ"

Завдання 1 (стереотипне) – 3 бали

Обґрунтуйте необхідність та доцільність ведення журналів системи реєстру.

Завдання 2 (стереотипне) – 3 бали

Охарактеризуйте основні міжнародні інформаційні системи ведення реєстру.

Завдання 3 (діагностичне) – 4 бали

Акціонерним товариством придбана на ринку цінних паперів за 9 100 грн облігація іншого АТ номінальною вартістю 10 000 грн. Термін погашення облігації настає через 5 років. Дохід (10 % річних) виплачується щорічно за купонами. За якою ціною буде відображена в балансі покупця куплена облігація через 2 роки?

Завдання 4 (діагностичне) – 5 балів

Банк бере міжбанківську позику строком на 1 тиждень під 30 % річних. Сума позики становить 100 000 грн, за яку планує купити шестимісячні облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) за ціною 86 грн 50 коп. При цьому банк прогнозує, що через тиждень ринкова прибутковість придбаних цінних паперів буде становити 30 % річних до погашення.

Розрахуйте кількість ОВДП, які залишаться в банку після того як банк продасть частину ОВДП для погашення боргу за міжбанківською позиною. Назвіть документи, які регламентують порядок здійснення банком операцій із державними цінними паперами. Опишіть процедуру купівлі-продажу комерційним банком державних цінних паперів. Складіть договір доручення на купівлю ОВДП банком.

Завдання 5 (евристичне) – 5 балів

Після додаткової емісії іменних цінних паперів, підприємство має власників іменних цінних паперів у кількості 589. Дотримуючись вимог чинного законодавства, керівництво підприємства має намір звернутися до реєстратора – банківської установи, де вони обслуговуються. Однак, у зв'язку з тим, що підприємство обслуговується одразу в трьох банках, перед керівництвом постало питання: до якого ж банку звернутись для ведення реєстру власників іменних цінних паперів? За якими критеріями керівництво підприємства обере реєстратора?

Критерії оцінювання колоквиуму за модулем 1 та 2

Визначення загальної оцінки за результатами колоквиуму здійснюється як сума оцінок за кожне завдання з врахуванням наступних критеріїв оцінювання:

Завдання 1, 2 (max 3 бали):

3 бали – вирішення завдання у повному обсязі, без допущення помилок, за правильним алгоритмом, який демонструє теоретичні знання, може бути технічна неточність;

2 бали – вирішення завдання з однією незначною помилкою;

1 бал – вирішення завдання з незначною кількістю помилок;

0,5 бала – вирішення завдання зі значною кількістю помилок.

Якщо завдання не вирішено, оцінка не ставиться.

Завдання 3 (max 4 бали):

4 бали – вирішення завдання у повному обсязі, без допущення помилок, за правильним алгоритмом, який демонструє теоретичні знання;

3 бали – вирішення завдання з однією технічною неточністю;

2 бали – вирішення завдання з незначною кількістю помилок;

1 бал – вирішення завдання зі значною кількістю помилок.

Якщо завдання не вирішено, оцінка не ставиться.

Завдання 4,5 (max 5 балів):

5 балів – вирішення завдання у повному обсязі, без допущення методологічних помилок, з чітким володінням понятійним апаратом та методами;

4 бали – вирішення завдання концептуально правильно, якщо правильно визначений алгоритм розв'язання завдання, загальний підхід до вирішення завдання свідчить про добре володіння студентом матеріалом, є розуміння сутності банківських операцій, але допущені механічні чи незначні помилки;

3 бали – вирішення завдання не в повному обсязі, з допущенням неточностей або нерозуміння сутності;

2-1 бали – вирішення завдання зі значною кількістю помилок.

Якщо студент не надав відповіді взагалі, завдання не оцінюється.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності		Навчальний тиждень	Години		Форми навчання		ОЦІНКА рівня сформованості компетентностей	
							Форми контролю	Макс. бал
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. "ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ"								46
Здатність характеризувати особливості фондового ринку	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Характеристика фондового ринку та види ринків цінних паперів"	Активна участь на парі	1	
		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
		2	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст	Активна участь на лекції	1
Здатність характеризувати діяльність банків з цінними паперами	2	Ауд.	2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Учасники фондового ринку"	Активна участь на парі	1	
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: "Участь банків на ринку цінних паперів". Поточна контрольна робота за темою 1	Поточна контрольна робота	10	
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
Здатність характеризувати фінансові інструменти фондового ринку	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Класифікація цінних паперів банків"	Активна участь на парі	1	
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
Здатність характеризувати фінансові інструменти	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Класифікація цінних паперів банків"	Активна участь на парі	1	
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: "Емісійні цінні папери банків"	Перевірка домашніх завдань	4	
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Здатність визначити специфіку здійснення діяльності банків щодо емісії цінних паперів	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Неемісійні цінні папери банків"	Активна участь на парі	1	
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
		6	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Емісійні операції банків	Активна участь на лекції	1
	2			Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Поняття емісії цінних паперів та емісійної діяльності банків"	Активна участь на парі	1	
	2			Практичне заняття	КОЛОКВІУМ за Змістовим модулем 1	Підсумкова контрольна робота	20	
	СРС		6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. "МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ"							
Здатність до здійснення діяльності банків з цінними паперами Здатність характеризувати інвестиційну діяльність банків з цінними паперами	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Характеристика інвестиційних операцій банків з цінними паперами"	Активна участь на парі	1	
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Економічна характеристика портфельів цінних паперів"	Активна участь на парі	1	
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: "Портфель інвестицій банків в асоційовані та дочірні компанії"	Перевірка домашніх завдань	4	
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелі банку"	Активна участь на парі	1	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
Здатність визначати та характеризувати ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Види ризиків інвестиційної діяльності банків з цінними паперами"	Активна участь на парі	1	
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: "Методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів". Поточна контрольна робота за темами 4,5	Поточна контрольна робота	10	
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
Здатність до здійснення діяльності банків з цінними паперами	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Класифікація посередницьких операцій банків з цінними паперами"	Активна участь на парі	1	
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою			
	12	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами	Активна участь на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Андерайтингова діяльність банків та дилерська діяльність банків"	Активна участь на парі	1	
		2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: "Брокерська діяльність банків та консультаційна діяльність банків з цінними паперами"	Перевірка домашніх завдань	4		
СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою					

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Здатність до визначення порядку виконання банками депозитарної, клірингово-розрахункової діяльності та діяльності з ведення реєстрів	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку	Активна участь на лекції	1		
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Діяльність банку з ведення реєстру власників іменних цінних паперів"	Активна участь на парі	1		
	13	СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою				
	14	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку	Активна участь на лекції	1		
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Депозитарна діяльність зберігача цінних паперів"	Активна участь на парі	1		
			2	Практичне заняття	КОЛОКВІУМ за Змістовим модулем 2	Підсумкова контрольна робота	20		
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою				
	УСЬОГО годин			144	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100	
	з них								
	аудиторні			70	49 %	поточний контроль		60	
самостійна робота			74	51 %	підсумковий контроль		40		

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
14	30	3	20	2	28	4	
Поточна контрольна робота							
10	-	-	10	-	-	-	
Колоквіум							
20			20				

Примітка. T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекції	Практичні	Домашні завдання	Поточні КР	КОЛОКВІУМ	Сума
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організаційні засади здійснення операцій банків з цінними паперами	Тема 1	1 тиждень	1	1				2
		2 тиждень	1	1		10		12
	Тема 2	3 тиждень	1	1				2
		4 тиждень	1	1	4			6
		5 тиждень	1	1				2
	Тема 3	6 тиждень	1	1			20	22
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Методичні засади здійснення операцій банків з цінними паперами	Тема 4	7 тиждень	1	1				2
		8 тиждень	1	1	4			6
		9 тиждень	1	1				2
	Тема 5	10 тиждень	1	1		10		12
	Тема 6	11 тиждень	1	1				2
		12 тиждень	1	1	4			6
	Тема 7	13 тиждень	1	1				2
		14 тиждень	1	1			20	22
Сума			14	14	12	20	40	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Болдуєва О. В. Організаційно-економічний механізм регулювання ринку цінних паперів в Україні : монографія / О. В. Болдуєва. – Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т, 2011. – 262 с.
2. Курочкіна І. Г. Ведення реєстру власників іменних цінних паперів : конспект лекцій / І. Г. Курочкіна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 80 с.
3. Курочкіна І. Г. Торгівля цінними паперами: конспект лекцій / І. Г. Курочкіна, Ю. В. Прохорова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 80 с.
4. Мендрул О. Г. Фондовий ринок: операції з цінними паперами : навч. посіб. / О. Г. Мендрул. – К. : КНЕУ, 2000. – 156 с.
5. Давидов О. І. Депозитарна інфраструктура ринку цінних паперів України : монографія / О. І. Давидов, Т. В. Лапшина. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – 261 с.

12.2. Додаткова

6. Болдуєва О. В. Інституційні аспекти розвитку ринку цінних паперів в Україні : монографія / О. В. Болдуєва. – Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2013. – 391 с.
7. Герасименко О. М. Індикатори оцінки стану системи економічної безпеки торговців цінними паперами : монографія / О. М. Герасименко. – Черкаси : [б. в.], 2012. – 236 с.
8. Крючков В. О. Шляхи поліпшення кредитних, інвестиційних операцій банків та їхньої роботи з цінними паперами : монографія / В. О. Крючков. – К. : Фенікс, 2010. – 168 с.
9. Лісовий В. П. Торгівля цінними паперами : навч. посіб. / В. П. Лісовий, К. Г. Отченаш, В. В. Токар. – К. : КНЕУ, 2012. – 369 с.
10. Лук'яненко І. Г. Оцінювання інвестицій та цінних паперів у фінансовому менеджменті : навч. посіб. / І. Г. Лук'яненко. – К. : [б. в.], 2012. – 227 с.
11. Павлов В. І. Формування інституційної системи ринку цінних паперів в Україні : монографія / В. І. Павлов, Н. М. Кіндрацька. – Рівне : НУВГП, 2011. – 294 с.

12. Пантелєєв В. П. Фінансові операції з цінними паперами: здійснення та облік : монографія / В. П. Пантелєєв. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 334 с.

13. Професійна діяльність на ринку цінних паперів: депозитарна діяльність : навч.-метод. посіб. / [упоряд. : Бовкун К. К. та ін.]. – К. : АДС УМК Центр, 2011. – 486 с.

14. Професійна діяльність на ринку цінних паперів: торгівля цінними паперами : навч.-метод. посіб. / [упоряд.: Бовкун К. К. та ін.]. – К. : АДС УМК Центр, 2011. – 267 с.

15. Торгівля цінними паперами : підручник / [Грушко В. І. та ін.]. – К. : Ун-т економіки та права "КРОК", 2011. – 391 с.

16. Цінні папери : підручник / [В. Д. Базилевич та ін.]. – К. : Знання, 2011. – 1095 с.

17. Цінні папери: практикум : навч. посіб. / [В. Д. Базилевич та ін.]. – К. : Знання, 2013. – 791 с.

12.3. Інформаційні ресурси

18. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ssmsc.gov.ua>.

19. Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів : затверджено наказом Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва, рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14.03.2001 р. № 49/60, редакція від 14.05.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0857-13>.

20. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

21. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

22. Про депозитарну діяльність: Положення затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.10.2006 р. № 999, редакція від 16.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1238-06>.

23. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30.10.1996 р.448/96-ВР, редакція від 11.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/448/96>.

24. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III, редакція від 11.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.

25. Про порядок ведення реєстрів власників іменних цінних паперів : Положення затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.10.2006 р. № 1000, редакція від 28.05.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0049-07>.

26. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV, редакція від 01.01.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Операції банків з цінними паперами" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Фондовий ринок: сутність та зміст					
Здатність визначати специфіку здійснення діяльності на фондовому ринку	Знання законодавства, що регламентує операції банків в Україні. Поняття фондового ринку. Сутність видів діяльності, що можуть здійснювати банки	Знати особливості діяльності банків на фондовому ринку. Знати характеристики видів ринку цінних паперів. Розуміти правила (умови) здійснення діяльності банків з цінними паперами	Вміння характеризувати ринки цінних паперів; проводити їх порівняльну характеристику	Встановлення комунікативного контакту з учасниками ринку цінних паперів, клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи; донесення інформації про особливості здійснення операцій з цінними паперами	Відповідальність за прийняття рішень щодо операції банків з цінними паперами; здатність до подальшого навчання, самовдосконалення та навчання інших осіб
Тема 2. Фінансові інструменти фондового ринку					
Здатність визначати специфіку фінансових інструментів фондового ринку	Знання сутності цінних паперів та видів цінних паперів	Знати характеристики емісійних цінних паперів банку. Знати характеристики неемісійних цінних паперів банку	Класифікувати цінні папери за їх економічною сутністю відповідно до структури ринку; проводити фінансово-економічну оцінку діяльності ринку цінних паперів	Встановлення комунікативного контакту з учасниками ринку цінних паперів, клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи	Відповідальність за якість оформлення необхідних документів щодо операцій банків з цінними паперами. Відповідальність за прийняття рішень щодо операцій банків з цінними паперами. Здатність до подальшого навчання і самовдосконалення та навчання інших осіб

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Емісійні операції банків					
Визначати та характеризувати теоретичні та методичні засади організації емісійних операцій банків	Процедури емісії та розміщення цінних паперів	Знати вимоги до лістингу цінних паперів та особливості цієї процедури. Розуміти процедури емісії та розміщення цінних паперів. Знати систему показників фінансово-економічної оцінки емісійної діяльності банків	Уміти характеризувати цілі банку при випуску акцій. Характеризувати вимоги до публічного та приватного розміщення цінних паперів	Встановлення комунікативного контакту з учасниками ринку цінних паперів, клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи; донесення інформації про особливості здійснення емісійних операцій з цінними паперами	Відповідальність за якість оформлення необхідних документів щодо емісійних операцій банків з цінними паперами. Відповідальність за прийняття рішень щодо емісійних операцій банків з цінними паперами. Здатність до подальшого навчання і самовдосконалення та навчання інших осіб
Тема 4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами					
Визначати та характеризувати теоретичні та методичні засади організації інвестиційних операцій банків	Знання сутності інвестиційних операцій банків. Розуміти процес інвестування банком в цінні папери	Знати характеристики інвестиційних операцій банків з цінними паперами. Розуміти відмінності портфелів цінних паперів. Знати принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелі банку	Уміти проводити інвестиційний аналіз	Встановлення комунікативного контакту з учасниками ринку цінних паперів, клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи; донесення інформації про особливості здійснення інвестиційних операцій з цінними паперами	Відповідальність за якість оформлення необхідних документів щодо інвестиційних операцій банків з цінними паперами. Відповідальність за прийняття рішень щодо інвестиційних операцій банків з цінними паперами. Здатність до подальшого навчання і самовдосконалення та навчання інших осіб

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

49

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів та методи управління ними					
Здатність визначати типові ризики інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів	Знання сутності ліквідності, прибутковості, платоспроможності. Розуміти процес інвестиційної діяльності банків	Розуміти зміст ризиків інвестиційної діяльності банків. Знати методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів	Уміти застосовувати методи управління ризиками інвестиційної діяльності банків	Встановлення комунікативного контакту з учасниками інвестиційного процесу, клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи; донесення інформації про особливості здійснення інвестиційних операцій	Відповідальність за якість оформлення необхідних документів щодо інвестиційних операцій банків з цінними паперами. Відповідальність за прийняття рішень щодо інвестиційних операцій банків з цінними паперами
Тема 6. Посередницькі операції банків з цінними паперами					
Визначати та характеризувати теоретичні та методичні засади посередницьких операцій банків	Знання поняття дилера, брокера, андерайтера	Розуміти зміст посередницьких операцій банків. Знати функції банків як андерайтерів, дилерів, брокерів	Уміти вести брокерську, дилерську, консультаційну, андерайтингову діяльність	Встановлення комунікативного контакту з учасниками посередницьких операцій, з клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи	Відповідальність за якість оформлення необхідних документів щодо посередницької діяльності. Відповідальність за прийняття рішень щодо посередницької діяльності
Тема 7. Професійна діяльність банків з організаційно-технічного обслуговування фондового ринку					
Здатність характеризувати роль та значення Національної депозитарної системи в Україні	Розуміти основну сутність та зміст Національної депозитарної системи в Україні; розуміти основний зміст депозитарної діяльності	Розуміти основний сутність та зміст Національної депозитарної системи. Знати рівні прямих учасників Національної депозитарної системи в Україні. Розуміти основний зміст депозитарної діяльності	Вести облік права власності на цінні папери	Встановлення комунікативного контакту з учасниками ринку цінних паперів, клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи	Відповідальність за якість оформлення необхідних документів щодо діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів. Відповідальність за прийняття рішень щодо діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Здатність визначати особливості здійснення діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів	Розуміти основну сутність та зміст діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів	Знати функції реєстроутримувача. Знати обов'язки реєстроутримувача, емітента та зареєстрованих осіб	Ведення облікових журналів системи реєстру	Встановлення комунікативного контакту з учасниками ринку цінних паперів, клієнтами та контрагентами банку, із співробітниками фінансової установи	Відповідальність за якість оформлення необхідних документів щодо діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів. Відповідальність за прийняття рішень щодо діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів. Здатність до подальшого навчання і самовдосконалення та навчання інших осіб

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Програма навчальної дисципліни	9
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми та плани семінарських занять.....	13
6. Теми практичних занять	18
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	19
7. Самостійна робота.....	21
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	24
8. Індивідуально-консультативна робота	28
9. Методи навчання	29
10. Методи контролю	33
11. Розподіл балів, які отримують студенти	38
12. Рекомендована література.....	44
12.1. Основна	44
12.2. Додаткова	44
12.3. Інформаційні ресурси.....	45
Додатки.....	47

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Банківська справа"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Колодізєв Олег Миколайович**
Азізова Катерина Михайлівна

Відповідальний за випуск *Колодізєв О. М.*

Редактор *Лященко О. Г.*

Коректор *Лященко О. Г.*

План 2015 р. Поз. № 15 ЕВ. Обсяг 52 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*